

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi nuorista työntekijöistä
annetun lain muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan nuorista työntekijöistä annettua lakia muutettavaksi siten, että se täyttää nuorten työntekijöiden suojelusta annetun Euroopan unionin neuvoston direktiivin vaatimukset.

Säännöllistä työaikaa koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että nuoret voivat tehdä työtä koulun lukukauden aikana koulupäivinä enintään kaksi tuntia. Koulupäivän ja työajan yhteispituus ei saa kuitenkaan ylittää kahdeksaa tuntia. Työajan sijoittelua sekä päivittäisen lepoajan antamista koskevia säännöksiä muutettaisiin myös niin, että ne olisivat yhdenmukaisia mainitussa direktii-

vissä säädettyjen aikamäärien kanssa. Lisäksi viikkolepoa koskevaa säännöstä sovellettaisiin kaikkiin nuoriin iästä riippumatta. Lisäksi ehdotetaan, että 13-vuotiaan tai tätä nuoremman lapsen työskentely esiintyjänä tai avustajana taide- ja kulttuuriesityksissä sekä muissa vastaavissa tilaisuuksissa sallittaisiin työsuojeluviranomaisen poikkeusluvalla laissa säädetyin edellytyksin.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen työaikalaiksi ja laiksi kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään 22 päivänä kesäkuuta 1996.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytilanne

Euroopan unionin neuvosto on antanut vuonna 1994 direktiivin nuorten työntekijöiden suojelusta (94/33/EY). Direktiivi perustuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 118 a artiklaan, jonka mukaan neuvosto antaa direktiivein vähimmäisvaatimukset edistääkseen työympäristön parantamista työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelun paremman tason turvaamiseksi. Direktiivin säätämiseen ovat vaikuttaneet lisäksi yhteisön työntekijöiden sosiaalisten perusoikeuksien peruskirja, Kansainvälisen työjärjestön (ILO) periaatteet, Euroopan parlamentin lasten työntekoa koskeva päätöslauselma ja toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä annettu neuvoston direktiivi (89/391/ETY).

Nuorten työntekijöiden suojelusta annetun direktiivin tavoite on suojata lasten ja nuorten työntekoa sellaisin toimenpitein, jotka

edistävät lasten ja nuorten työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä työssä. Tavoitteeseen pyritään toisaalta asettamalla työnteolle määrätyt ikäraajat ja toisaalta asettamalla lasten tekemän työn laadulle tietyt erityisvaatimukset. Työ ei saa milloinkaan vahingoittaa nuorten turvallisuutta, terveyttä eikä heidän fyysistä, henkistä, moraalista tai sosiaalista kehitystään taikka vaarantaa heidän koulutustaan tai opetuksen hyödyntämistä.

Direktiivin tavoitteena on toisaalta yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden nuorten työntekijöiden työn tekemisessä noudatettava sääntely ja toisaalta edistää sisämarkkinoiden sosiaalisen ulottuvuuden toteuttamista. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 22 päivänä kesäkuuta 1996.

Nuorista työntekijöistä annettu laki (998/93) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994. Lailla kumottiin nuorten työntekijöiden suojelusta annettu laki (669/67). Lain

tavoitteena on suojata nuorten työntekijöiden työn tekemistä asettamalla työntekijän iälle ja toisaalta sallittavan työn laadulle tietyt rajoitukset. Nuorilla saadaan teettää ainoastaan sellaista työtä, joka ei ole vahingollista heidän ruumiilliselle tai henkiselle kehitykselleen. Työ ei saa myöskään vaatia suurempaa ponnistusta tai vastuuta kuin mitä nuoren ikään ja voimiin nähden on kohtuullista. Nuorten työntekijäin suojelusta annettussa asetuksessa (508/86) säädetään lisäksi töistä, jotka ovat nuorilta kiellettyjä. Nuorille työntekijöille vaarallisista töistä annettussa työministeriön päätöksessä (1432/93) sekä nuorille työntekijöille sopivista kevyistä töistä annettussa työministeriön päätöksessä (1431/93) on luettelot sekä vaarallisista että kevyistä töistä.

Nuorten suojelemisen ohella lain tavoitteeksi on asetettu nuorten tutustuttaminen työelämään. Koulutyön aikana tilapäisen työn sallimista on perusteltu ennen muuta tarpeella lähentää koulua ja työelämää myönteisellä tavalla. Toisaalta lain perusteissa on direktiivin tapaan selkeästi painotettu sitä, että työnteko on aina toissijaista koulunkäyntiin verrattuna.

Nuorten työntekijöiden suojelusta annettu direktiivi ja nuorista työntekijöistä annettu laki lähtevät samoista lähtökohdista: nuorten työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä on suojeltava sekä toisaalta on taattava se, että koulua käyvät nuoret kykenevät hyödyntämään opetusta täysipainoisesti. Nuorista työntekijöistä annettussa laissa olevat materiaaliset säännökset vastaavat pitkälti direktiivissä asetettuja vaatimuksia. Kaikilta osin direktiivin vaatimukset eivät suomalaisessa lainsäädännössä kuitenkaan täyty. Tässä esityksessä on otettu huomioon direktiivin aiheuttamat lainmuutostarpeet.

2. Nuorten työntekijöiden suojelusta annettu direktiivi

2.1. Soveltamisala ja työhönottamisikä

Direktiiviä sovelletaan sen 2 artiklan mukaan kaikkiin alle 18-vuotiaisiin työntekijöihin. Soveltamisalan piiristä voidaan kuitenkin sulkea kotitaloustyöntekijät ja perheyrietyksissä työtä tekevät nuoret, jotka eivät tee heille vahingollista, haitallista taikka vaarallista työtä.

Direktiivissä on lisäksi eri ikäisille nuorille omia säännöksiä, ja tässä tarkoituksessa di-

rektiivissä on määritelty nuori alle 18-vuotiaaksi, 15—17-vuotias nuori (nuori aikuinen) 15—17-vuotiaaksi, ei-oppivelvollisuuden alaiseksi ja lapsi alle 15-vuotiaaksi taikka henkilöksi, joka on oppivelvollisuuden alainen.

Direktiivissä on yleinen lapsityön kieltö. Direktiivin asettamien yleisten edellytysten täytyessä jäsenvaltiot voivat kuitenkin kansallisella lainsäädännöllä sallia, että lapset osallistuvat direktiivissä tarkoitettuun kulttuuritoimintaan ja muuhun samankaltaiseen toimintaan. Direktiivi sallii 14-vuotiaiden lasten työskentelevän viranomaisen valvonnassa yhdistetyssä koulutuksessa ja työssä tai työharjoittelussa yrityksessä taikka 14-vuotiaan tekevän direktiivin määrittelemää kevyttä työtä. Kansallisesti voidaan niin ikään sallia, että 13-vuotias voi tehdä kansallisesti määrättyä kevyttä työtä rajoitetun tuntimäärän viikossa. Tällöin on säädettävä kansallisesti myös kyseisiin töihin liittyvät työnteon edellytykset.

Direktiivin 5 artiklassa on lasten kulttuuri- tai vastaavaan toimintaan osallistumista koskevat säännökset. Jäsenvaltioiden on kansallisella sääntelyllä määriteltävä sellaiset edellytykset alle 15-vuotiaiden lasten työnteolle, että työ ei aiheuta haittaa lasten turvallisuudelle, terveydelle tai kehitykselle taikka haittaa heidän koulunkäyntiään tai osallistumistaan ammatilliseen ohjaus- tai koulustoitintaan. Direktiivin mukaan alle 13-vuotiaiden työhönotto edellyttää viranomaiselta ennakoita haettavan luvan myöntämistä. Luvan saamisedellytyksistä on säädettävä kansallisesti.

2.2. Työaika

Direktiivissä on porrastettu säännöllisen työajan pituus työntekijöiden ikävuosien ja toisaalta työn luonteen perusteella. Direktiivissä säädetään toisaalta seitsemän tunnin vuorokautisesta ja 35 tunnin viikoittaisesta ja toisaalta kahdeksan tunnin vuorokautisesta ja 40 viikkotyötunnin työajoista.

Sellaisten alle 15-vuotiaiden lasten, jotka työskentelevät yhdistettyä koulutusta oppilaitoksissa ja työelämässä koskevan järjestelmän mukaisesti tai jotka ovat työharjoittelussa yrityksissä, työaika saa olla kahdeksan tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa. Tällöin koulutukseen kuluva aika on lasketava työajaksi.

Alle 15-vuotiaiden ei-oppivelvollisten työ-

aika ja alle 15-vuotiaiden oppivelvollisten työaika koulun loma-aikana on seitsemän tuntia vuorokaudessa ja 35 tuntia viikossa. Kouluaikana opetusaikojen ulkopuolella oppivelvolliset lapset voivat tehdä työtä kaksi tuntia koulupäivänä ja 12 tuntia viikossa. Missään tapauksessa alle 15-vuotiaan työaika ei saa ylittää seitsemää tuntia vuorokaudessa.

Viisitoista vuotta täyttäneiden lasten ja nuorten työaika on kahdeksan tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa. Kansallisesti voidaan objektiivisin perustein säätää poikkeuksia 15 vuotta täyttäneiden oppivelvollisuuden suorittaneiden nuorten työaikaan sekä työharjoittelussa että yhdistetyssä koulutuksessa ja työelämässä olevan työntekijän tekemään työhön. Direktiivissä ei ole säännöksiä ylitöistä. Euroopan yhteisön työntekijöiden sosiaalisten perusoikeuksien peruskirjan mukaan työaikaa koskevia rajoituksia ei voida kiertää ylitöillä. Direktiivin mukaan eri työnantajille tehdyt työpäivät ja työtunnit lasketaan yhteen.

Direktiivin mukaan alle 15-vuotiaiden työnteko on kielletty kello 20:n ja 6:n välisenä aikana. Viisitoista vuotta täyttäneiden oppivelvollisuuden suorittaneiden (15—17-vuotiaiden) työaikaa ei saa sijoittaa 22:n ja 6:n väliseen aikaan tai vaihtoehtoisesti kello 23:n ja 7:n väliseen aikaan muutoin kuin kansallisesti määritellyillä erityisillä toiminta-aloilla. Tällöin nuorille työntekijöille tulee järjestää tarpeellinen valvonta ja tällöinkään työtä ei saa teettää kello 24:n ja 4:n välisenä aikana.

Jäsenvaltiot voivat kuitenkin objektiivisin perustein sallia 15—17-vuotiaiden työskentelyn aikana, jolloin yötyö on kielletty, direktiivissä erikseen mainituilla aloilla, joita ovat laivaliikenteessä ja kalastusaluksilla suoritettut työt, puolustusvoimille ja poliisille suoritettut työt, sairaaloissa ja samankaltaisissa laitoksissa suoritettut työt sekä kulttuuri-, taide-, urheilu- tai mainosluonteisessa toiminnassa suoritettut työt. Tällöin nuorille on annettava korvaukseksi sopivasti vapaata.

Alle 15-vuotiaille lapsille on taattava 14 tunnin keskeytymätön lepoaika jokaista 24 tunnin jaksoa kohden. Viisitoista vuotta täyttäneillä vastaava lepoaika on 12 tuntia. Nuorten työntekijöiden viikkolevon vähimmäispituudeksi on määrätty kaksi peräkkäistä vuorokautta kunkin seitsemän päivän jakson aikana. Teknisistä ja työn järjestelyihin liittyvistä syistä vähimmäislepoaikaa voidaan

kuitenkin lyhentää 36 peräkkäiseen tuntiin. Kansallisesti voidaan lisäksi säätää, että vähimmäislepoajat voidaan keskeyttää sellaisissa tapauksissa, joissa toiminnan luonteeseen kuuluu työn jakautuminen useisiin tai lyhytaikaisiin työjaksoihin päivän aikana. Lisäksi lepoajoista voidaan kansallisesti poiketa 15—17-vuotiaiden osalta direktiivissä erikseen mainituilla aloilla, joita ovat työt laivaliikenteessä ja kalastusaluksilla, työt puolustusvoimissa ja poliisitoimessa, sairaaloissa ja vastaavissa laitoksissa suoritettut työt, maataloudessa suoritettut työt, matkailu- tai hotelli-, ravintola- ja kahvila-alalla suoritettut työt sekä toiminta, jossa tehdään useita työjaksoja päivän aikana.

Nuorille työntekijöille on taattava yhdenjaksoinen 30 minuutin lepotauko, jos nuoren työaika ylittää neljä tuntia 30 minuuttia, mikäli tämä on mahdollista.

3. Laki nuorista työntekijöistä

3.1. Soveltamisala ja työhönottamisikä

Nuorista työntekijöistä annettua lakia sovelletaan alle 18-vuotiaiden työ- tai virkasuhteessa tekemään työhön. Lisäksi lain työn turvallisuutta ja terveellisyttä koskevia säännöksiä sovelletaan myös sellaisten nuorten tekemään työhön, jotka eivät ole työsuhteessa mutta joiden työhön sovelletaan työturvallisuuslakia (299/58). Lain soveltamisalan ulkopuolelle ei ole suljettu lähiomaisten kesken tapahtuvaa työntekoa eikä kotitaloustyötä. Sen sijaan laivatyö, joka kuuluu direktiivin soveltamisalan piiriin, on jätetty nuorista työntekijöistä annetun lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Lain mukaan yleinen, pysyvään työhön pääsyn edellytys on 15 vuoden ikä ja oppivelvollisuuden suorittaminen. Neljatoista vuotta täyttäneet tai samana vuonna 14 vuotta täyttävät nuoret saavat tehdä laissa säädettyissä rajoissa sellaista kevyttä työtä, joka ei vahingoita heidän terveystään tai kehitystään eikä aiheuta haittaa koulunkäynnille. Neljatoista vuotta täyttäneen työ saa jatkua ajan, joka vastaa kahta kolmasosaa koulutyön keskeyttävästä loma-ajasta. Tilapäinen työskentely koulutyön aikana on myös sallittua. Laissa annetaan alle 14-vuotiaalle lisäksi mahdollisuus työskennellä tilapäisesti esiintyjänä tai avustajana taide- ja kulttuuriesityksissä työsuojeluviranomaisen poikkeuslupalla.

3.2. Työaika

Nuorista työntekijöistä annetun lain 4 §:n mukaan 15 vuotta täyttäneen työntekijän säännöllinen työaika saa olla enintään yhtä pitkä kuin 18 vuotta täyttäneen työntekijän säännöllinen työaika vastaavassa työssä. Oppivelvollisen työaika on kuitenkin rajoitettu siten, että koulutyön aikana vapaapäivinä työaika saa olla enintään seitsemän tuntia ja koulupäivinä enintään kolme tuntia. Koulupäivän ja työajan pituus yhteensä ei saa kuitenkaan ylittää kahdeksaa tuntia eikä viikoittainen työaika 12 tuntia. Viittätoista vuotta nuoremman työntekijän työaika saa koulujen loma-aikana olla enintään seitsemän tuntia vuorokaudessa ja 35 tuntia viikossa.

Ylityön tekeminen on lain mukaan sallittu 15 vuotta täyttäneille työntekijöille. Säännöllisen työajan lisäksi nuorella voi teettää ylityötä enintään 80 tuntia kalenterivuodessa ja työsuojeluviranomaisen poikkeusluvalla lisäksi enintään 40 tuntia kalenterivuodessa. Nuoren työntekijän enimmäistyöajaksi on lisäksi säädetty yhdeksän tuntia vuorokaudessa ja 48 tuntia viikossa. Alle 15-vuotiaalla ei voida teettää ylityötä eikä hätätyötä.

Viisitoista vuotta täyttäneen työaika on sijoitettava kello 6:n ja 22:n väliseen aikaan. Julkisen viranomaisen hyväksymässä ja valvomassa työssä, jota tehdään ammattikoulutuksen hankkimiseksi, työaika voidaan kaksivuorotyössä sijoittaa kello 1:een asti. Lisäksi kotitaloustyössä työntekijää voidaan pitää hänen suostumuksellaan kello 23:een asti.

Alle 15-vuotiaan työaika on sijoitettava kello 8:n ja 20:n väliseen aikaan. Työn järjestämisestä johtuvista painavista syistä alle 15-vuotiaan työaika voidaan kuitenkin sijoittaa työntekijän suostumuksella kello 6:n ja 22:n väliseen aikaan.

Viisitoista vuotta täyttäneelle on annettava vähintään 12 tuntia kestävä keskeytymätön lepoaika vuorokaudessa ja alle 15-vuotiaalle vähintään 14 tuntia kestävä keskeytymätön lepoaika. Alle 15-vuotiaalle on työn aikana annettava ainakin yksi vähintään tunnin kestävä lepoaika, jos työaika on pitempi kuin viisi tuntia. Tästä voidaan kuitenkin poiketa, jos työpaikalla noudatetaan työsuojeluviranomaisen myöntämään lupaan, työ- tai virkaehtosopimukseen tai työaikalain 16 §:ään perustuvaa muunlaista lepotaukojärjestelyä.

Alle 15-vuotiaalle on annettava vähintään

38 tuntia kestävä yhdenjaksoinen viikkolepo.

Nuorista työntekijöistä annetun lain 17 §:n mukaan työsuojeluviranomaiset valvovat nuorten työntekijöiden työaikasäännösten noudattamista.

4. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia eikä organisatorisia vaikutuksia.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu Suomen EU-asioiden komitean työoikeusjaostossa (jaosto 28), jossa ovat edustettuina työministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, ulkoasiainministeriö sekä keskeiset työmarkkinajärjestöt. Merityölainsäädännön osalta esitys on ollut käsiteltävänä työministeriön yhteydessä toimivassa merimiesasiain neuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina alan työmarkkinajärjestöt.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esityksellä on yhtymäkohtia työaikalainsäädännön kokonaisuudistukseen. Hallituksen esitys työaikalaksi ja laiksi kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta (HE 34/1996 vp) annettiin eduskunnalle. Ehdotettu työaikalaki olisi yleislaki, jota sovellettaisiin sellaiseen työsuhteeseen olevan työntekijän ja virkasuhteeseen olevan virkamiehen tai viranhaltijan tekemään työhön, jota ei laissa ole rajattu sen soveltamisalan ulkopuolelle. Erityislailla säädettäväksi on tarkoitus jättää edelleen muun muassa nuoria työntekijöitä koskevat työaikakäytännöt siltä osin kuin nuorista työntekijöistä annetussa laissa on työaikasäännöksiä.

Työaikalain kokonaisuudistuksen yhteydessä työaika koskeva lainsäädäntö saatetaan vastaamaan tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista annettua neuvoston direktiiviä (93/104/EY). Direktiivi vaikuttaa muun muassa enimmäistyöaikaan ja lepoaikaan koskevaan sääntelyyn. Työaikalakiin ehdotetuilla säännöksillä on merkitystä myös nuorista työntekijöistä annetun lain työaikasäännöksiin.

Työaikalaisissa ehdotetaan luovuttavaksi työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaoston poikkeuslupiin perustuvista

lisäylyistä. Lisäylyiden teettäminen olisi mahdollista, jos niistä päästäisiin ratkaisuun paikallisin sopimuksin. Nuorten työntekijöiden osalta ei sen sijaan, työsuojelunäkökohdat huomioon ottaen, ole syytä luopua poikkeuslupamenettelystä lisäylyitä teettäessä. Tämän vuoksi ehdotetaan, ettei nuorista työntekijöistä annetun lain 15 §:ää lisäylyiden teettämisedellytysten osalta yhdenmuikaistettaisi työaikalakiin ehdotettujen säännösten kanssa. Tässä esityksessä on otettu huomioon työaikalakiin ehdotettu säännös työneuvoston aseman muuttumisesta lausunnon antajaksi.

Nuorten työntekijöiden suojelusta annettu direktiivi koskee myös merimieslain (423/78) mukaisessa työsuhteessa olevien nuorten työntekijöiden työntekoa. Koska direktiivi sallii tehtävän poikkeuksia sekä yötyötä että työntekijöille annettavia lepoaikoja koskevien määräysten soveltamisessa merenkulussa ja kalastusalalla tehtävissä töissä, direktiivistä ei aiheudu muutostarpeita merityöaikalain (296/76) eikä työajasta kotimaanliikenteen aluksilla annetun lain (248/82) nuoria työntekijöitä koskeviin säännöksiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

4 §. *Säännöllinen työaika.* Pykälän 1 momentin mukaan 15 vuotta täyttäneen työntekijän säännöllinen työaika saa olla enintään yhtä pitkä kuin 18 vuotta täyttäneiden työntekijöiden työaika samassa työssä. Yleensä nuorten työaika on kahdeksan tuntia tai lyhyempi, mutta joissakin tapauksissa se voi olla pitempikin. Lain 6 §:n enimmäistyöaika koskeva säännös rajoittaa lisäksi nuoren työajan siten, että työaika ei esimerkiksi periodityössä taikka yli- tai hätätyötä teettäessä voi ylittää yhdeksää tuntia vuorokaudessa eikä 48:aa tuntia viikossa.

Direktiivin 8 artiklan mukaan 15—17-vuotiaiden (oppivelvollisuuden suorittaneiden) nuorten työaika voi olla kahdeksan tuntia päivässä ja 40 tuntia viikossa. Sama työaika on mahdollinen myös niille lapsille (eli alle 15-vuotiaille), jotka työskentelevät yhdistettyä koulutusta oppilaitoksissa ja työelämässä koskevan järjestelmän mukaisesti tai ovat työharjoittelussa yrityksessä. Direktiivissä säädetään niin ikään, että 15 vuotta täyttäneiden nuorten työpäivän pituus ei saa ylittää kahdeksaa tuntia. Alle 15-vuotiaiden osalta direktiivin määräämä enimmäistyöaika on seitsemän tuntia vuorokaudessa ja 35 tuntia viikossa. Toisaalta 8 artiklan 5 kohdassa säädetään jäsenvaltion mahdollisuudesta lainsäädännöllä tai määräyksillä myöntää poikkeuksia nuorten työaikaan, jos siihen on objektiivisia perusteita. Tällaisia perusteita on yleensä tilanteissa, joissa nuorilla työntekijöillä teetetään ylitöitä.

Pykälän 1 momentin säännös 15 vuotta täyttäneen nuoren säännöllisestä työajasta ja 3 momentin säännös 15 vuotta nuoremman työajasta koulun loma-aikana vastaavat direktiivin säännölliselle työajalle asetettuja vaatimuksia. Koulun lukukauden aikaista työntekoa sääntelevät lain säännös ja direktiivin määräys eivät sen sijaan aivan kaikilta osin vastaa toisiaan. Lain 4 §:n 2 momentin mukaan oppivelvollisen päivittäinen työaika lukukauden aikana saa olla enintään kolme tuntia, mutta kuitenkin siten, että koulupäivän ja työajan yhteispituus ei saa ylittää kahdeksaa tuntia. Viikoittaista työaikaa rajoittaa lisäksi säännös, jonka mukaan viikoittainen työaika ei saa ylittää 12 tuntia.

Direktiivin mukaan oppivelvollisuuden alainen nuori voi koulutyön aikana tehdä työtä opetusajkojen ulkopuolella kaksi tuntia koulupäivän aikana ja 12 tuntia viikossa. Alle 15-vuotiaiden koulutyön aikaista työntekoa rajoittavat samat direktiivin määräykset, jotka koskevat yli 15-vuotiaitakin. Enimmäistyöaika ei kuitenkaan saa heidän osaltaan ylittää seitsemää tuntia vuorokaudessa. Euroopan neuvoston sosiaalisen peruskirjan valvontakäytäntö edellyttää lisäksi, että laissa säädetään kouluajalle työntekolle sellainen yläraja, että koulutyön ja työajan yhteispituus ei saa viikossa ylittää 40 tuntia.

Peruskouluasetuksen 21 §:ssä säädetään peruskoululaisille annettavan opetuksen ja ohjauksen viikkotuntimäärästä. Neljätoista-vuotiaiden koululaisten viikkotuntimäärä on keskimäärin 30. Lisäksi säädetään, että ala-

asteen ylimmillä luokilla koulupäivään voi sisältyä kuusi oppituntia ja yläasteella enintään seitsemän oppituntia. Ottaen huomioon koulutuntien määrän sekä viikoittaiselle työajalle asetetun 12 tunnin enimmäismäärän, nuorten kouluaikeista työntekoa koskevat vaatimukset eivät ole ristiriidassa Euroopan neuvoston viikoittaiselle enimmäistyöajalle asettamien vaatimusten kanssa. Koska nuorten työntekijöiden suojelusta annetussa direktiivissä asetetaan koulupäivinä tehtävien työtuntien enimmäismääräksi kaksi tuntia, ehdotetaan lain 4 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että oppivelvollisen päivittäinen työaika saa olla koulupäivinä enintään kaksi tuntia. Koulupäivän ja työajan pituus yhteensä ei saa kuitenkaan ylittää kahdeksaa tuntia.

7 §. *Työajan sijoittelu.* Pykälän 3 momentin mukaan alle 15-vuotiaan työaika on sijoitettava kello 8:n ja 20:n väliseen aikaan. Työn järjestämisestä johtuvista painavista syistä työaika voidaan kuitenkin sijoittaa kello 6:n ja 22:n väliseen aikaan. Yötyökieltoa ja työajan sijoittelua koskevan direktiivin 9 artiklan mukaan alle 15-vuotiaiden työnteko on kiellettyä kello 20:n ja 6:n välisenä aikana. Koska direktiivi ei anna mahdollisuutta edes 13 artiklassa säädetyissä ylivoimaisen esteen tilanteissa (force majeure -tapauksissa) poiketa alle 15-vuotiaan työajan sijoittelusta, lain 7 §:n 3 momentin toista virkettä ehdotetaan muutettavaksi siten, että alle 15-vuotiaiden työaika voidaan työn järjestämisestä johtuvista painavista syistä sijoittaa kello 6:n ja 20:n väliseen aikaan. Koska direktiivi ei sääntele kotitaloustyötä, pykälän 4 momenttiin ei aiheudu vastaavia muutostarpeita.

Viisitoista vuotta täyttäneiden työaika on direktiivin mukaan sijoitettava kello 6:n ja 22:n väliseen aikaan. Erityisten toimialojen osalta tästä voidaan jäsenvaltioiden lainsäädännöllä taikka hallinnollisilla määräyksillä poiketa, jos 15—17-vuotiaiden työn valvonta on järjestetty tarkoituksenmukaisella tavalla tilanteissa, joissa se on nuoren suojelemiseksi tarpeen. Nuorten työnteko on kuitenkin kielletty keskiyön ja kello 4:n välisenä aikana. Direktiivissä erikseen mainittujen alojen osalta kansallisessa lainsäädännössä voidaan kuitenkin tehdä nuorten työaikojen sijoittelusta poikkeuksia sillä edellytyksellä, että poikkeamiselle on objektiivisia syitä ja että nuorille annetaan korvaukseksi sopivasti vapaata eikä direktiivin yleisiä periaatteita rikota. Direktiivissä mainitut erityisalat ovat

laivaliikenne ja kalastusala, puolustusvoimat ja poliisin toimiala, sairaaloissa ja vastaavissa laitoksissa suoritettava työ sekä kulttuuri-, taide-, urheilu- ja mainostoiminta.

Pykälän 2 momentin mukaan 15 vuotta täyttäneitä nuorta, joka tekee julkisen viranomaisen hyväksymää ja valvomaan työtä ammattikoulutuksen saamiseksi, voidaan pitää työssä kello 1:een asti. Työajan sijoittelun suhteen poikkeussäännöksenä pidettävää 2 momenttia ei ole rajattu koskemaan ainoastaan tiettyjä aloja, vaan se mahdollistaa työn laadusta riippumatta nuoren työajan sijoittelun kello 1:een asti kaikissa niissä tapauksissa, joissa momentin erityisedellytykset täyttyvät. Koska direktiivi mahdollistaa työajan sijoittamisen keskiyön jälkeiseen aikaan ainoastaan mainituilla erityisaloilla, ehdotetaan 7 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että 15 vuotta täyttäneitä työntekijää, joka tekee julkisen viranomaisen hyväksymää ja valvomaan työtä ammattikoulutuksen saamiseksi, saa kaksivuorotyössä pitää kello 24:ään asti.

8 §. *Lepoajat.* Direktiivin vuorokautisia lepoaikoja koskevat säännökset eivät aiheuta muutostarpeita nuorista työntekijöistä annettuun lakiin. Nuorille työpäivän kuluessa annettavien lepotaukojen osalta laki ja direktiivi poikkeavat jossakin määrin toisistaan. Direktiivin mukaan nuorelle on annettava 30 minuutin tauko kutakin neljän tunnin 30 minuutin työaikajaksoa kohden, kun taas laissa säädetään annettavaksi tunnin tauko, jos työaika kestää yli viisi tuntia. Lisäksi laissa säädetään poikkeusmahdollisuuksista sellaisissa tapauksissa, joissa työpaikalla sovelletaan työehtosopimuksen laista poikkeavia taukomääräyksiä taikka työaikalain 16 §:n mukaista järjestelyä.

Direktiivin asettamien vaatimusten täyttämiseksi ehdotetaan lain 8 §:n 3 momenttia muutettavaksi siten, että kun alle 15-vuotiaan työaika vuorokaudessa on pitempi kuin neljä tuntia 30 minuuttia, hänelle on annettava työn aikana ainakin yksi vähintään 30 minuutin mittainen lepoaika. Säännökseen ehdotetaan kuitenkin jätettäväksi mahdollisuus soveltaa nuoriin työpaikalla muutoin noudatettavaa työ- tai virkaehtosopimusta. Koska uuteen työaikalakiehdotukseen ei sisälly mahdollisuutta työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaoston päätöksellä poiketa päivittäisistä lepoajoista, viittaus poikkeuslupalautakunnan myöntämään lepoaikaa koskevaan poikkeuslupaan ehdotetaan poistettavaksi. Myös viittaus voi-

massa olevan työaikalain 16 §:n 3 momenttiin, jossa säädetään periodityöhön liittyvästä 30 minuutin lepotauosta, ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana.

Direktiivin viikkolepoa koskeva säännös on 10 artiklan 2 kohdassa. Sen mukaan nuorille on annettava kaksi lepopäivää kutakin seitsemää päivää kohden. Viikkolepo on annettava keskeytymättömänä, mikäli se on mahdollista. Vähimmäislepoaikaa voidaan lyhentää, jos se on tarpeen teknisten tai töiden järjestelyyn liittyvien syiden vuoksi. Viikoittaisen vapaan vähimmäispituudeksi on tällöin kuitenkin määrätty 36 peräkkäistä tuntia. Direktiivin mukaan jäsenvaltiot voivat lisäksi säätää poikkeuksista 15 vuotta täyttäneiden osalta erikseen mainituilla toiminta-aloilla, joita ovat laivaliikenne ja kalastus, puolustusvoimat ja poliisi, sairaalat, maataloudessa tehtävä työ sekä matkailu-, hotelli- ja niitä vastaavat alat, jos poikkeuksille on objektiivisia perusteita. Poikkeukset voivat niin ikään koskea töitä, joita tehdään useina työpäivinä päivän aikana. Lepojoi- ta poikkeaminen edellyttää, että nuorille annetaan vastaavasti sopivasti vapaata.

Nuorista työntekijöistä annetussa laissa alle 15-vuotiaiden viikkolevon vähimmäismääräksi on säädetty 38 tuntia. Tämä täyttää direktiivin vähimmäisvaatimukset. Viisitoista vuotta täyttäneiden osalta laissa ei ole omaa viikkolepoa koskevaa säännöstä, vaan tältä osin noudatetaan voimassa olevan työaikalain 15 §:n säännöstä 30 tunnin viikkolevosta. Työssä, johon sovelletaan kauppaliikkeiden ja toimistojen työajoista annettua lakia (400/78), viikoittainen lepoaika on lain 9 §:n mukaan 38 tuntia. Työaikalakiehdotuksessa säädettäisiin 35 tunnin viikoittaisesta vapaaajasta. Vapaa-aika voidaan ehdotetun säännöksen mukaan kuitenkin järjestää keskimäärin 35 tunniksi 14 vuorokauden ajanjakson aikana siten, että vapaa-aika on vähintään 24 tuntia viikossa.

Koska direktiivin mukaan vaatimus vähintään 36 tunnin viikkolevosta koskee sekä alle 15-vuotiaita että 15—17 -vuotiaita, nuorista työntekijöistä annetussa laissa olevaa 38 tunnin viikkoleposäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän 4 momenttia sovellettaisiin myös 15 vuotta täyttäneisiin työntekijöihin. Momenttia ehdotetaan lisäksi työaikalakiehdotuksen 31 §:ssä käytetyn käsitteistön mukaisesti muutettavaksi siten, että momentissa säädettäisiin viikkolevon sijasta viikoittaisesta vapaa-ajasta, joka

olisi annettava keskeytymättömänä.

14 §. *Soveltamisalakysymysten ratkaiseminen.* Työneuvoston asemaa ja tehtäviä selvittänyt työneuvostotyöryhmä (työministeriön työryhmämuistio 1993:35) teki keväällä 1993 ehdotuksen, jonka mukaan työneuvoston tuomioistuimia sitovasta ratkaisuvallasta luovuttaisiin työsuojelulakien soveltamisalakysymyksiä käsiteltäessä. Ehdotus perustui muun muassa 1 päivänä joulukuuta 1993 voimaan tulleeseen alioikeusuudistukseen. Työryhmä katsoi, että työneuvoston tehtävänä tulisi olla työolainsäädännön soveltamista koskevien yleisluonteisten lausuntojen antaminen ja työsuojelulainsäädännön nojalla annettujen poikkeuslupia koskevien alistusten ja valitusasioiden ratkaiseminen.

Yhdenmukaisesti työneuvostotyöryhmän ehdotusten ja ehdotetun työaikalain työneuvoston lausuntoa koskevan 3 §:n kanssa ehdotetaan, että työneuvosto antaisi pyynnöstä lausunnon nuorista työntekijöistä annetun lain soveltamisesta tai tulkinnasta. Pykälän mukaan lausunnon voisi pyytää tuomioistuin, työsuojelupiirin työsuojelutoimisto, valtiovarainministeriö sekä työnantajien tai työntekijöiden keskusjärjestö. Tuomioistuin voisi pyytää työneuvoston lausunnon ratkaisuun olevaan asiaan liittyvästä soveltamisalakysymyksestä joko omasta aloitteestaan tai asianosaisen vaatimuksesta. Työneuvoston asiassa antama lausunto ei sitoisi tuomioistuinta, vaan se voitaisiin ottaa tuomioistuimen tuomiossa huomioon kaiken asian esitetyn aineiston ohella.

15 §. *Poikkeusluvut.* Lakia säädettäessä poikkeuslupia koskevat säännökset koottiin yhteen omaksi pykäläkseen. Poikkeuslupiasioiden käsittely säädettiin työsuojelupiirin työsuojelulautakuntien poikkeuslupajaostojen tehtäviksi. Säännöksessä säädetään toisaalta mahdollisuudesta sallia poikkeusluvalla alle 14-vuotiaan työskentely esiintyjänä tai avustajana taide- ja kulttuuriesityksissä sekä muissa vastaavanlaisissa tilaisuuksissa sekä toisaalta mahdollisuudesta poiketa lain työaikasäännöksistä.

Sekä direktiivi että nuorista työntekijöistä annettu laki sääntelevät nuorten työhönottoa samoista lähtökohdista. Työhön voidaan ottaa 15 vuotta täyttänyt ja oppivelvollisuuden suorittanut nuori. Lisäksi direktiivi ja laki antavat mahdollisuuden lasten eli alle 15-vuotiaiden tai oppivelvollisten työssä käyntiin tietyin edellytyksin. Niin ikään sekä laissa että direktiivissä säännellään myös

lasten osallistumista kulttuuri- ja vastaavaan toimintaan erityisin lupamenettelyin.

Direktiivin 5 artiklassa säädetään lasten osallistumisesta kulttuuri- ja vastaavaan toimintaan. Kyseisessä artiklassa, niin kuin ei 4 artiklassakaan säädetä yleistä alaikärajaa lasten osallistumiselle kyseiseen toimintaan. Työhönoton edellytykseksi on kuitenkin asetettu se, että kussakin yksittäistapauksessa toimivaltainen viranomaisen antaa luvan työn teolle. Kansallisesti edellytetään niin ikään säädettäväksi työnteon yleiset edellytykset tällaisissa tapauksissa sekä luvanhakumenettelyä koskevat yksityiskohtaiset säännökset. Lupamenettelystä voidaan kuitenkin poiketa kansallisella sääntelyllä 13 vuotta täyttäneiden osalta. Tällöin edellytetään, että laissa on säädetty työnteon edellytyksistä.

Lain 2 §:n mukaan alle 14-vuotiaan työskentely taide- ja kulttuuri- sekä vastaavissa tilaisuuksissa edellyttää työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaoston yksittäistapauksissa antamaa lupaa. Laiksi nuorista työntekijöistä koskevan hallituksen esityksen (HE 92/1993 vp) mukaan poikkeuslupaviranomaisen on luvan myöntäessään määrättävä lapsen suojelun kannalta välttämättömistä työn tekemisen ehdoista, kuten työn arvioidusta kestosta, työajan pituudesta ja sijoittelusta sekä tarvittaessa työpäivien määrstä ja toistumistiheydestä. Poikkeuslupajaoston on harkittava tarvittavat ehdot kussakin yksittäistapauksessa ja kunkin työntekijän kohdalta erikseen. Laissa sen paremmin kuin alemman asteisissa säännöksissäkään ei sen sijaan ole määritelty luvan myöntämisen yleisiä edellytyksiä, kuten direktiivissä edellytetään.

Poikkeuslupia koskevaa 15 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä määriteltäisiin nimenomaisesti ne yleiset ehdot, joiden on täytyttävä palkattaessa alle 14-vuotias työskentelemään esiintyjänä tai avustajana taide- ja kulttuuriesityksissä sekä muissa vastaavanlaisissa tilaisuuksissa. Säännöksen 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto voisi sallia 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun alle 14-vuotiaan henkilön työskentelyn esiintyjänä tai avustajana taide- ja kulttuuriesityksissä sekä muissa vastaavanlaisissa tilaisuuksissa edellyttäen, että kyseinen toiminta ei vaaranna lapsen turvallisuutta tai aiheuta haittaa hänen terveydelleen, kehitykselleen taikka koulunkäynnilleen. Kirjaamalla poikkeusluvan ylei-

set myöntämisperusteet lakiin pyritään siihen, että poikkeusluvalla työtä tekevälle nuorelle turvattaisiin kaikin tavoin turvalliset työolosuhteet ja että työn tekemisen ehtoja sovittaessa otettaisiin huomioon nuoren koulunkäynnin ensisijaisuus työhön nähden.

Työn teettäminen alle 14-vuotiaalla nuorella edellyttäisi edelleen työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaoston yksittäistapauksessa myöntämää poikkeuslupaa. Poikkeuslupaa myöntäessään poikkeuslupaviranomaisen olisi selvítettävä, että lapsella ja nuorella teetettävä työ kokonaisuudessaan, työaika ja muut työolosuhteet huomioon ottaen, vastaisi pykälässä asetettuja vaatimuksia. Lupaa myöntäessään poikkeuslupaviranomaisen tulisi harkita sellaisten erityisehtojen kirjaamista lupapäätökseen, jotka varmistaisivat sen, että nuori työntekijä, ikä sekä vähäinen työ- ja elämäkokemus huomioon ottaen, kykenee suorittamaan työnsä turvallisesti. Lupapäätökseen voitaisiin nuorella teetettävä työ ja työntekijän ikä huomioon ottaen tarvittaessa kirjata myös määräaikaan sidottu velvollisuus lääkärintarkastuksen suorittamiseen. Tämä voisi olla tarpeen sen selvittämiseksi, että teetettävä työ on nuorelle hänen fyysiset ja henkiset edellytyksensä huomioon ottaen sopivaa.

Lain 15 §:n mukaan työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto voi määräämillään ehdoilla sallia 14 vuotta täyttäneen nuoren työntekijän pitämisen työssä 2 §:n 2 momentin 2 kohdan sekä 2 luvun työaikasäännöksistä poikkeavasti, jos hänen ammatillinen kehityksensä tai muu hänelle tärkeä syy sitä edellyttää. Direktiivin 8 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat lainsäädännössään tai määräyksissään myöntää poikkeuksia niiden lasten työajan osalta, jotka työskentelevät yhdistettyä koulutusta oppilaitoksissa ja työelämässä koskevan järjestelmän mukaisesti tai ovat työharjoittelussa yrityksessä, jos poikkeamisiin on objektiivisia perusteita. Jäsenvaltioiden on tällöin määritettävä lainsäädännössä tai määräyksissä tällaisten poikkeuksien täytäntöönpanoa koskevat edellytykset, rajoitukset ja yksityiskohtaiset säännöt.

Lain poikkeuslupia koskevassa 15 §:n 1 momentin 2 kohdassa ei ole säädetty yksityiskohtaisia edellytyksiä työaika koskevien poikkeuslupien myöntämiselle. Säännöksessä on kuitenkin asetettu poikkeusluvan myöntämisen edellytykseksi se, että poikkeusjärjestely palvelee erityisesti työntekijän omia tar-

peita, kuten hänen ammatillista kehitystään tai että järjestely on muutoin työntekijän kannalta tärkeä. Toisaalta lain 6 §:n säännös nuoren työntekijän enimmäistyöajasta suojaa nuorta kohtuuttomilta työaikajärjestelyiltä. Poikkeuslupaviranomaisella on niin ikään mahdollisuus lupapäätökseen kirjatuin erityisehdoin rajata lain mukaisista työajoista poikkeaminen nuoren työntekijän suojelun kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Näin ollen direktiivi ei edellytä tältä osin muutoksia 15 §:ään.

2. Voimaantulo

Ehdotetuilla muutoksilla on tarkoitus täytäntöönpanna nuorten työntekijöiden suojelusta annettu neuvoston direktiivi. Direktiivi tulee voimaan 22 päivänä kesäkuuta 1996. Ehdotettu laki ehdotetaan tulevaksi voimaan viimeistään samana päivänä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

nuorista työntekijöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan nuorista työntekijöistä 19 päivänä marraskuuta 1993 annetun lain (998/93) 4 §:n 2 momentti, 7 §:n 2 ja 3 momentti, 8 §:n 3 ja 4 momentti, 14 § ja 15 §:n 1 momentti seuraavasti:

4 §

Säännöllinen työaika

Oppivelvollisen työntekijän päivittäinen työaika koulutyön aikana saa koulun vapaa-päivinä olla enintään seitsemän tuntia ja koulupäivinä enintään kaksi tuntia. Koulupäivän ja työajan pituus yhteensä ei saa kuitenkaan ylittää kahdeksaa tuntia eikä viikoittainen työaika 12 tuntia.

7 §

Työajan sijoittelu

Viisitoista vuotta täyttänyt työntekijä, joka tekee julkisen viranomaisen hyväksymää ja valvomaa työtä ammattikoulutuksen saamiseksi, saa kaksivuorotyössä kuitenkin olla enintään kello 24:ään asti.

Alle 15-vuotiaan työaika on sijoitettava kello 8:n ja 20:n väliseen aikaan. Työn järjestämisestä johtuvista painavista syistä alle 15-vuotiaan työaika voidaan kuitenkin sijoittaa kello 6:n ja 20:n väliseen aikaan.

8 §

Lepoajat

Kun alle 15-vuotiaan työaika vuorokaudessa on pidempi kuin neljä tuntia 30 minuuttia, hänelle on annettava työn aikana ainakin yksi vähintään 30 minuutin lepoaika, jonka aikana hän saa poistua työpaikalta. Jos työpaikalla noudatettavalla työ- tai virkaehtosopimuksen määräyksellä on sovittu päivittäisestä lepoajasta työaikalaista (604/46) poikkeavasti, saadaan tällaista lepoaikaa koskevaa sopimusmääräystä soveltaa myös nuoreen työntekijään.

Nuorelle työntekijälle on annettava vähintään 38 tuntia kestävä viikoittainen vapaa-aika keskeyttömänä.

14 §

Soveltamisalakysymysten ratkaiseminen

Tuomioistuimen, työsuojelupiirin työsuojelutoimiston, työnantajien tai työntekijöiden keskusjärjestön taikka valtiovarainministeriön pyynnöstä työneuvosto antaa lausunnon tämän lain soveltamisesta tai tulkinnasta.

Tuomioistuin voi pyytää työneuvoston lau-

sunnon omasta aloitteestaan tai asianosaisen vaatimuksesta.

15 §

Poikkeusluvut

Työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto voi määräämillään ehdoilla sallia:

1) erityisestä syystä 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun henkilön työskentelyn esiintyjänä tai avustajana taide- ja kulttuuriesityksissä sekä muissa vastaavissa tilaisuuksissa, jos

kyseinen toiminta ei vaaranna lapsen turvallisuutta taikka aiheuta haittaa hänen terveydelleen, kehitykselleen tai koulunkäynnilleen;

2) 14 vuotta täyttäneen nuoren työntekijän pitämisen työssä 2 §:n 2 momentin 2 kohdan sekä 2 luvun säännöksistä poikkeavasti, jos hänen ammatillinen kehityksensä tai muu tärkeä syy sitä edellyttää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1996

Helsingissä 26 päivänä huhtikuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Terttu Huttu-Juntunen*

Laki

nuorista työntekijöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan nuorista työntekijöistä 19 päivänä marraskuuta 1993 annetun lain (998/93) 4 §:n 2 momentti, 7 §:n 2 ja 3 momentti, 8 §:n 3 ja 4 momentti, 14 § ja 15 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Säännöllinen työaika

Oppivelvollisen päivittäinen työaika koulutyön aikana saa koulun vapaapäivinä olla enintään seitsemän tuntia ja koulupäivinä enintään kolme tuntia kuitenkin siten, että koulupäivän ja työajan pituus yhteensä ei saa ylittää kahdeksaa tuntia eikä viikoittainen työaika 12 tuntia.

Oppivelvollisen työntekijän päivittäinen työaika koulutyön aikana saa koulun vapaapäivinä olla enintään seitsemän tuntia ja koulupäivinä enintään *kaksi* tuntia. Koulupäivän ja työajan pituus yhteensä ei saa kuitenkaan ylittää kahdeksaa tuntia eikä viikoittainen työaika 12 tuntia.

7 §

Työajan sijoittelu

Viisitoista vuotta täyttänyt työntekijä, joka tekee julkisen viranomaisen hyväksymää ja valvomaa työtä ammattikoulutuksen saamiseksi, saa kaksivuorotyössä kuitenkin olla enintään kello yhteen asti.

Alle 15-vuotiaan työaika on sijoitettava kello 8:n ja 20:n väliseen aikaan. Työn järjestämisestä johtuvista painavista syistä alle 15-vuotiaan työaika voidaan kuitenkin sijoittaa kello 6:n ja 22:n väliseen aikaan.

Viisitoista vuotta täyttänyt työntekijä, joka tekee julkisen viranomaisen hyväksymää ja valvomaa työtä ammattikoulutuksen saamiseksi, saa kaksivuorotyössä kuitenkin olla enintään kello *24:ään* asti.

Alle 15-vuotiaan työaika on sijoitettava kello 8:n ja 20:n väliseen aikaan. Työn järjestämisestä johtuvista painavista syistä alle 15-vuotiaan työaika voidaan kuitenkin sijoittaa kello 6:n ja *20:n* väliseen aikaan.

8 §

Lepoajat

Kun alle 15-vuotiaan työaika vuorokaudessa on pitempi kuin viisi tuntia, on hänelle annettava työn aikana ainakin yksi vähintään tunnin kestävä lepoaika, jonka aikana hän saa poistua työpaikalta. Jos työpaikalla noudatettavan lain lepoaikaa koskevasta sään-

Kun alle 15-vuotiaan työaika vuorokaudessa on *pidempi* kuin *neljä tuntia 30 minuuttia*, hänelle on annettava työn aikana ainakin yksi vähintään *30 minuutin* lepoaika, jonka aikana hän saa poistua työpaikalta. Jos työpaikalla *noudatettavalla työ- tai virkaehto-*

nöksestä on poikettu työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaoston luvalla taikka työ- tai virkaehtosopimuksella, saadaan poikkeusluvan taikka työ- tai virkaehtosopimuksen lepoaikaa koskevaa ehtoa soveltaa myös nuoreen työntekijään. Jos työpaikalla sovelletaan työaikalain 6 §:n mukaista työaikajärjestelyä, voidaan myös nuoreen työntekijän lepoaika järjestää mainitun lain 16 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Alle 15-vuotiaalle on annettava vähintään 38 tuntia kestävä yhdenjaksoinen viikkolepo.

14 §

Soveltamiskysymysten ratkaiseminen

Työneuvoston on ratkaistava virallisen syyttäjän, työsuojeluviranomaisen taikka työnantajien tai työntekijöiden keskusjärjestön pyynnöstä, onko nuoreen henkilöön sovellettava tätä lakia.

Työsuojeluviranomaisen on asianomaisen vaatimuksesta saatettava lain soveltamista koskeva kysymys työneuvoston ratkaistavaksi, jollei asiaa muutoin ole pidettävä ilmeisen selvänä.

Jos tuomioistuimessa vireillä olevan asian ratkaisu riippuu 1 momentissa mainitun kysymyksen ratkaisusta, tuomioistuin voi siirtää tämän kysymyksen ratkaisemisen työneuvostolle, milloin katsoo sen tarpeelliseksi tai asianosainen sitä vaatii eikä asiaa ole pidettävä ilmeisen selvänä. Tuomioistuimen päätös asiasta annetaan vasta sen jälkeen, kun työneuvoston ratkaisu on toimitettu sille.

15 §

Poikkeusluvut

Työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto voi määräämillään ehdoilla sallia:

1) erityisestä syystä 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun henkilön työskentelyn esiintyjänä tai avustajana taide- ja kulttuuriesityksissä sekä muissa vastaavanlaisissa tilaisuuksissa;

sopimuksen määräyksellä on sovittu päivitäisestä lepoajasta työaikalasta (604/46) poikkeavasti, saadaan tällaista lepoaikaa koskevaa sopimusmääräystä soveltaa myös nuoreen työntekijään.

Nuorelle työntekijälle on annettava vähintään 38 tuntia kestävä viikoittainen vapaa-aika keskeytymättömänä.

14 §

Soveltamisolakysymysten ratkaiseminen

Tuomioistuimen, työsuojelupiirin työsuojelutoimiston, työnantajien tai työntekijöiden keskusjärjestön taikka valtiovarainministeriön pyynnöstä työneuvosto antaa lausunnon tämän lain soveltamisesta tai tulkinnasta.

Tuomioistuin voi pyytää työneuvoston lausunnon omasta aloitteestaan tai asianosaisen vaatimuksesta.

15 §

Poikkeusluvut

Työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto voi määräämillään ehdoilla sallia:

1) erityisestä syystä 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun henkilön työskentelyn esiintyjänä tai avustajana taide- ja kulttuuriesityksissä sekä muissa vastaavissa tilaisuuksissa, jos kyseinen toiminta ei vaaranna lapsen turvallisuutta taikka aiheuta häittoa hänen ter-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2) 14 vuotta täyttäneen nuoren työntekijän pitämisen työssä 2 §:n 2 momentin 2 kohdan sekä 2 luvun säännöksistä poikkeavasti, jos hänen ammatillinen kehityksensä tai muu hänelle tärkeä syy sitä edellyttää.

veydelleen, kehitykselleen tai koulunkäynnilleen;

2) 14 vuotta täyttäneen nuoren työntekijän pitämisen työssä 2 §:n 2 momentin 2 kohdan sekä 2 luvun säännöksistä poikkeavasti, jos hänen ammatillinen kehityksensä tai muu hänelle tärkeä syy sitä edellyttää.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1996.*
